

Brüssel, 10. juuni 2022
(OR. fr)

10161/22

Institutsioonidevaheline
dokument:
2021/0423(COD)

ENER 299
CLIMA 283
ENV 605
COMPET 494
RECH 373
AGRI 252
RELEX 793
CODEC 902
IA 93

MÄRKUS

Saatja:	Nõukogu peasekretariaat
Saaja:	Alaliste esindajate komitee / nõukogu
Komisjoni dok nr:	15063/1/21 REV 1 + REV 1 COR 1 + ADD 1
Teema:	Ettepanek: EUROOPA PARLAMENDI JA NÕUKOGU MÄÄRUS metaaniheite vähendamise kohta – Eduaruanne

I. SISSEJUHATUS

1. Komisjon esitas 14. detsembril 2021 metaaniheite vähendamist energeetikasektoris käsitleva määruse ettepaneku osana kliimapaketist „Eesmärk 55“, mille eesmärk on rakendada Euroopa rohelist kokkulepet, et saavutada liidus 2050. aastaks kliimanetraalsus. Kõnealune õigusaktide pakett tugineb vahe-eesmärgile vähendada kasvuhoonegaaside netoheidet 2030. aastaks vähemalt 55%.

2. Metaan on kasvuhoonegaas, mis on kliimamuutuste süvendamisel osatähtsusest teisel kohal pärast süsinikdioksiidi ning on põhjustanud umbes kolmandiku praegusest kliima soojenemisest. Kuigi metaaniheitele aitab kaasa ka muu inimtegevus, nagu põllumajandus (peamiselt loomakasvatus) ja reovesi, on seda kõige kulutõhusamalt ja kiiremini võimalik vähendada energeetikasektoris.
3. Määruses nähakse ette ELi energiatootmise ja -tarbimisega seotud peamiste metaaniheite allikate andmete täpsuse parandamine. Samuti kehtestatakse selles nafta-, gaasi- ja söesektori kohustus oma metaani heitkogused kvantifitseerida ning õigusnormid metaanilekete tuvastamise ja kõrvaldamise kohta. Samuti pakutakse välja õigusnormid atmosfääri laskmise ja tõrvikpõletamise piiramiseks. Tekstis sätestatakse ka pädevate asutuste ülesanded kontrollide ja kaebuste alal, samuti kontrollijate roll ja menetlused seoses käitajate esitatud metaaniheite andmete kontrollimisega.
4. Väljaspool liitu tekkiva metaaniheite suhtes kehtestatakse määruses läbipaistvusvahendid: fossiilkütuste importijate kohustus esitada teavet metaaniheite kohta, liidu ettevõtjate ning fossiilenergiat liitu eksportivate riikide ja ettevõtjate läbipaistvusnimekiri, sealhulgas teave nende rahvusvaheliste kohustuste kohta, ning satelliitandmetel põhinev ülemaailmne seirevahend, et avalikustada metaaniheite tekitajate ulatus, kordumine ja asukoht.
5. Ettepaneku lõppsätetes nähakse ette karistuste määramise juhtpõhimõtted, tunnistades samas, et karistuste kehtestamine kuulub liikmesriikide pädevusse. Need sätted sisaldavad ka delegeeritud õigusaktide ja rakendusaktide vastuvõtmise volitusi ning läbivaatamisklauslit.

6. Nõukogu konsulteeris 3. märtsil Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee ning Euroopa Regioonide Komiteega. Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee on seisukohal, et ELi osakaal maailma metaaniheites on vaid 5% ning et suurem osa heitest pärineb ELi imporditavast maagaasist. Seetõttu on jätkuvalt oluline rahvusvaheline lähenemisviis, mis hõlmab ka energia importi. Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee rõhutab ka vajadust kehtestada gaasirajatistele asjakohased ülevaatuspädevad, eristades nende tehnilist seisukorda ja vanust. Algatusi, nagu rahvusvaheline metaaniheite vaatluskeskus (IMEO), ning satelliittehnoloogia kasutamist sellise lekke tuvastamiseks tuleks ühtlustada ja prioriseerida. Euroopa Regioonide Komitee arvamust ei ole veel avaldatud.
7. 2. juunil määrati Euroopa Parlamendis kõnealuse ettepaneku läbivaatamine ülesandeks nii keskkonna-, rahvatervise ja toiduohutuse komisjonile kui ka tööstuse, teadusuuringute ja energeetikakomisjonile. Keskkonna-, rahvatervise ja toiduohutuse komisjonis on raportöör Silvia Sardone (IT, ID) ning tööstuse, teadusuuringute ja energeetikakomisjonis Jutta Paulus (DE, Rohelised).
8. Käesolevas aruandes antakse ülevaade ettepaneku menetlemise seisust ja nõukogu ettevalmistavates organites arutatud peamistest küsimustest. Alaliste esindajate komiteel ning transpordi, telekommunikatsiooni ja energeetika nõukogul (energeetika) palutakse käesolev eduaruanne teadmiseks võtta.

II. ÕIGUSLIK ALUS

9. Mõned liikmesriigid taotlesid nõukogu õigustalituse arvamust selle teksti õigusliku aluse kohta, pidades teksti pigem keskkonna- kui energeetikaalaseks. Nõukogu õigustalitus esitas oma kirjaliku arvamuse 3. juunil (dokument 9806/22).

III. ÜLEVAADE OLUKORRAST

10. Komisjon esitas ettepaneku ja mõjuhinna energiakaare töörühmale 7. veebruaril 2022. Seejärel toimus teksti artiklite üksikasjalik läbivaatamine. Nendel koosolekutel väljendasid delegatsioonid huvi heitkoguste kvantifitseerimise ja vähendamise meetmete vastu ja toetasid neid. On toimunud põhjalikud arutelud tõrvikpõletamise üle kõigi sektorite osas ning atmosfääri laskmise üle, eelkõige kaevanduste puhul, samuti võetavate meetmete kulude ja tulude suhte üle.
11. Pärast energiakaare töörühma koosolekutel toimunud arutelusid ja võttes arvesse delegatsioonide esitatud kirjalikke märkusi esitas eesistujariik 20. aprillil kompromissteksti (REV1) ST 8192/22, mille energiakaare töörühm vaatas läbi 28. aprillil. Delegatsioonid olid kavandatud muudatustega, eelkõige tähtaegade pikendamise ja täpsustustega, üldiselt rahul. Mõne delegatsiooni jaoks tuli siiski teha täiendusi, et jõuda teksti rahuldava versioonini. REV1 versioonis kavandatud tähtaegade osas esines nõukogus lahkarvamusi, kuna mõned liikmesriigid soovisid neid veelgi pikendada, samas kui teised leidsid, et teatavad tähtajad on liiga pikad, eelkõige mis puudutab lekete kõrvaldamise kontrollimist.
12. Kõik delegatsioonid esitasid teksti suhtes analüüsi ja/või parlamentaarse analüüsi reservatsiooni ning tegelesid veel määruse eelnõu sätete läbivaatamisega.

A. Ülevaade

13. Üldiselt väljendasid delegatsioonid metaaniheite vähendamise meetmetele toetust, kuna metaan on kasvuhoonegaas. Nad tunnistasid metaaniheite kestliku vähendamise tähtsust, et parandada õhukvaliteeti, aeglustada globaalset soojenemist ja saavutada 2050. aastaks kliimaneutraalsus. Siiski kutsusid liikmesriigid üldiselt üles valvsusele seoses täiendava halduskoormuse ja meetmetega seotud kuludega, eelkõige pidades silmas aruandlust. Delegatsioonid rõhutasid samuti, kui oluline on säilitada meetmete rakendamisel teatav paindlikkus, et võtta arvesse riiklike eripärasid. Samuti soovisid delegatsioonid mõningaid selgitusi. Eelkõige seadsid nad kahtluse alla valitud vahendi (määrus, mitte direktiiv), mitteaktiivsete puuraukude määratluse, rahvusvahelise mõõtme (juurdepääs andmetele, ebaausa konkurentsi oht, diplomaatiline vs. regulatiivne lähenemisviis), seose, mille võiks luua piiril kohaldatava süsinikdioksiidi kohandusmehhanismi või heitkogustega kauplemise süsteemiga, mõõtmise, aruandluse ja kontrolli jaoks valitud meetodid, määratletud heitkoguste piirmäärad, kontrollide sageduse ja riiklike ametiasutuste rolli.

B. Peamised küsimused

Reguleerimisese ja kohaldamisala (artikkel 1)

14. Mõned liikmesriigid soovisid selgitusi mõistete ja nende kohaldamisala kohta, et selgelt piiritleda kõik määrusega hõlmatud tegevused ja käitised. Liikmesriikidele tekitas küsimusi ka tariifide kindlaksmääramisel arvesse võetud kulude laad ning Energeetikasektorit Reguleerivate Asutuste Koostöö Ameti (ACER) roll ja tema pakutav võimalik abi liikmesriikidele. Mõned delegatsioonid märkisid, et mahajäetud mitteaktiivsete nafta- ja gaasipuuraukude ning täielikult suletud mitteaktiivsete puuraukude puhul on vaja teistsugust lähenemisviisi, ning pakkusid välja nende mõistete määratlused. Mahajäetud puuraukude puhul võiks metaaniheitest teatada igal aastal. Seevastu täielikult suletud mitteaktiivsete puuraukude puhul peaksid kontrollimeetmed olema paindlikumad ja sihipärasemad, sest enamikel juhtudel peaksid lekked olema tühised. Ka avamere puuraukude puhul peeti vajalikuks paindlikku ja sihipärast lähenemisviisi, võttes arvesse seire ja iga-aastase aruandluse kulusid. Maismaal asuvate puuraukude puhul märgiti, et paljud kohad ei ole enam juurdepääsetavad, sest endistele kaevandamiskohtadele on ehitatud hooned.

Inspekteerimine (artikkel 6)

15. Mitu delegatsiooni soovis, et pädevad asutused viiksid inspekteerimist läbi käitiste riskihindamise alusel, mis lisati REV1 versiooni. Täpsustada võiks siiski kõnealuse hindamise vormi ja sisu. Selleks et vähendada nii käitaja kui ka pädevate asutuste halduskoormust, palus mitu delegatsiooni vähendada perioodilise inspekteerimise sagedust, et kohandada seda vastavalt kontrollitavate käitiste probleemidele.

Rahvusvaheline metaaniheite vaatluskeskus (artikkel 10)

16. Vaatluskeskuse rolli osas märkis mitu delegatsiooni vajadust vältida riiklike kontrollijate ja riiklike pädevate asutuste pädevuste dubleerimist (vt artikkel 8). Seda silmas pidades seati kahtluse alla, kas vaatluskeskusele kontrolliülesannete määramine on õiguspärane, kahtlemata siiski vaatluskeskuse muude ülesannete väärtuses, nagu metaaniheite andmete koondamine ja koondandmete avaldamine.

Seire ja aruandlus (artikkel 12)

17. Delegatsioonid eelistasid meetmeid tegevuskoha tasandil üksnes juhul, kui käitise heitkogused ületavad miinimumkünnise, et vältida ebaproportsionaalseid aruandluspüüdlusi väga madala heitega allikate puhul. See on kooskõlas OGMP 2.0s sisalduva olulisuse põhimõttega. Lisaks otsestele mõõtmistele taotleti tekstimuudatusi, et selgitada võimalust kasutada erinevaid heitkoguste kvantifitseerimise meetodeid juhtudel, kui otsene mõõtmine oleks võimatu või eriti kulukas.

Lekete tuvastamine ja kõrvaldamine (artikkel 14)

18. Euroopa seisukohast võiks komisjonile anda volitused töötada koostöös Euroopa Standardikomiteega (CEN) välja ühine metoodika. Delegatsioonid tegid ettepaneku kasutada lekete avastamiseks ja kõrvaldamiseks riskihindamisel põhinevat lähenemisviisi. Seoses lekete avastamiseks ja kõrvaldamiseks valitud 500 miljondiku künnise valikuga seadis mitu riiki selle kahtluse alla või juhtis tähelepanu sellega seotud mõõtmis- ja metoodikaprobleemidele.

Atmosfääri laskmine ja tõrvikpõletamine (artikkel 15)

19. Delegatsioonid soovisid atmosfääri laskmise ja tõrvikpõletamise osas paindlikumaid eeskirju, et võtta arvesse erinevaid nõudeid avamere nafta- ja gaasitootmisele või töötajate ohutusest ja varustuskindlusest tulenevaid nõudeid. Samuti pakuti välja künniseid atmosfääri laskmise jätkamiseks, et vältida ebaproportsionaalseks peetud halduskulusid.

Mitteaktiivsed puuraugud (artikkel 18)

20. Mitmed riigid olid meetmete teostatavuse suhtes skeptilised või palusid selgitada nende kohaldamisala.

Heite vähendamine söesektoris (4. peatükk – artiklid 19–26)

21. Riigid väljendasid kahtlust nende meetmete maksumuse suhtes selliste söekaevanduste puhul, mis ei ole aktiivsed või mis kavatsetakse lähiajal sulgeda.
22. Liikmesriigid taotlesid ka erandeid, võttes arvesse nende kaevanduste eripära, mille puhul nad leidsid, et atmosfääri laskmine või tõrvikpõletamine on vajalik.

Metaani import väljastpoolt ELi (5. peatükk – artiklid 27–29)

23. Mõned delegatsioonid toetasid sätteid, pidades silmas edastatava teabe läbipaistvuse vajadust. Siiski tõstatati küsimusi importijate suutlikkuse ja vastutuse kohta nende andmete saamisel, aga ka nende usaldusväärsuse kohta.